

Asia: VN/19196/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Puolustusministeriö pitää esitystä kannatettavana ja erittäin tarpeellisena. Esitys huomioi geopoliittisen tilanteen muutoksen ja on tavoitteiltaan Euroopan unionin neuvoston hyväksymän tutkimuksen turvallisuuden parantamista koskevan suosituksen mukainen.

Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että Akatemian tulee tehtäviään hoitaessaan ottaa huomioon myös puolustuspoliittiset intressit. Puolustusministeriö ehdottaa ehdotetun 2 §:n 2 momentin muotoilua seuraavasti: ”Tehtäviään hoitaessaan Akatemian tulee ottaa huomioon Suomen kansallinen turvallisuus ja kansainväliset velvoitteet sekä ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiset linjaukset.” Tällöin esitys huomioisi tarkemmin Suomen puolustuskyvyn, sotilaallisen maanpuolustuksen sekä kokonaismaanpuolustuksen intressit.

Kuten esityksen jaksossa 5.2. on todettu, vuonna 2022 vastaava muutos on tehty Ruotsissa, kun Suomen Akatemiaa vastaavan tutkimusrahoittajan tiedeneuvoston (Vetenskapsrådet) asetukseen on lisätty uusi tehtävä, jonka mukaan tiedeneuvoston tulee ottaa huomioon Ruotsin ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittiset intressit.

Puolustusministeriö toteaa lisäksi, että esityksen mukaan Akatemia voisi ohjeistaa kansainvälisiä arvioitsijoita huomioimaan Suomen kansalliseen turvallisuuteen liittyvät näkökohdat tieteellisen laadun arvioinnin ohella. Puolustusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että vaikka kansainväliset arvioitsijat voivat arvioida tutkimusturvallisuuteen liittyviä yleisiä näkökohtia, heillä ei käytännössä ole edellytyksiä arvioida Suomen ulko-, turvallisuus- tai puolustuspoliittisia intressejä. Esityksen perusteluista ei myöskään käy ilmi se, voidaanko päätös rahoittamatta jättämiselle tehdä myös ennen tieteellistä arviointia, mikäli olisi ilmeistä, että esitetty hanke vaarantaisi niitä intressejä, joita säännöksellä halutaan turvata (UTP-intressit). Puolustusministeriö jättää harkittavaksi, voitaisiinko

maininta tutkimuksen turvallisuuteen kohdistuvista riskeistä lisätä Akatemian ohjeistukseen hakukelpoisuudesta.

Esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 14) viitataan Euroopan unionin neuvoston toukokuussa 2024 hyväksymään suositukseen tutkimuksen turvallisuuden parantamisesta. EU:n neuvoston suosituksen mukaisesti rahoittavilla organisaatioilla tulisi olla käytössä riittävästi tutkimuksen turvallisuuteen liittyvää asiantuntemusta ja osaamista.

Puolustusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetun säännöksen toimeenpano edellyttää ohjeistusta siitä, miten UTP-näkökohtia Suomen Akatemian prosesseissa tunnistetaan ja arvioidaan. Puolustusministeriö pitää kannatettavana, että toimeenpanoa varten laadittaisiin yhteistyössä turvallisuusviranomaisten kanssa erillinen tutkimuksen turvallisuutta koskeva ohjeistus tapausesimerkkeineen. Olennaista olisi myös nimetä kansalliset turvallisuusviranomaiset, joiden kanssa Akatemia tekee yhteistyötä tutkimuksen turvallisuuden parantamiseksi. Puolustusministeriön käsityksen mukaan toimintamallia, jossa eri turvallisuusviranomaisia kuullaan potentiaalisten riskien tunnistamiseksi ja arvioimiseksi ei kuitenkaan olisi tarpeen lain perusteluissa yksityiskohtaisesti kuvata.

Nyholm Hanna
Puolustusministeriö

Kokkonen Elina
Puolustusministeriö